บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ที่อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ระหว่าง วันที่ 1-31 พฤษภาคม 2549

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 31 คน และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 10 คนในพื้นที่อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ทั้งหมด 41 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ข้อมูลการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรส่วนท้องถิ่นในการค้นหาปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน และ การประเมินผล 3) แบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด ประเด็น ปัญหาอุปสรรคใน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเครื่องมือที่ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบหาความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 0.90 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งมีลักษณะพื้นที่คล้ายอำเภอแม่ทะ และนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของคอนบราค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8

การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยอธิบายวัตถุประสงค์และให้เซ็นยินยอมการพิทักษ์สิทธิ์ แล้วจึงสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที/คน เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยในพื้นที่อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 75.6 และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบงานศูนย์เด็กเล็ก จำนวน10 คนคิดเป็นร้อยละ 24.4 รวมทั้งสิ้น 41 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.7 อายุเฉลี่ย 39 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 87.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70.9 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 16,637 บาท ส่วนเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.0 อายุเฉลี่ยร้อยละ 38 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 70.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 11,180 บาท

ประสบการณ์การทำงานของกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนศูนย์เด็กเล็กที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัย และรับผิดชอบ เฉลี่ย 2.8 แห่งต่อคน ระยะเวลาที่ร่วมดำเนินการในศูนย์เด็กเล็ก เฉลี่ย 9.5 ปี และเคยอบรม/ประชุมวิชาการเรื่องการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ร้อยละ 80.6 โดยจำนวนครั้งที่เข้าอบรมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เฉลี่ย 1.2 ครั้ง/ปี ส่วนการติดตามนิเทศงานศูนย์เด็กเฉลี่ย 9.0 ครั้ง/ปี สำหรับการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เข้าร่วมประชุม เฉลี่ย 4 ครั้ง/ปี

จำนวนศูนย์เด็กเล็กที่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบเฉลี่ย 3.9 แห่ง ระยะเวลาที่ร่วมดำเนินการในศูนย์เด็กเล็ก เฉลี่ย 3.3 ปี และเคยอบรม/ประชุมวิชาการเรื่องการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ร้อยละ 60.0 โดยจำนวนครั้งที่เข้าอบรมของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉลี่ย 0.9 ครั้ง/ปี ส่วนการติดตามนิเทศงานศูนย์เด็ก เฉลี่ย 9.2 ครั้ง/ปี สำหรับการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก พบว่าเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมประชุม เฉลี่ย 5.1 ครั้ง/ปี

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ระยะเวลาที่ศูนย์เด็กเล็กก่อตั้งนานที่สุด จำนวน 26 ปี และน้อยที่สุด 15 ปี เฉลี่ยระยะเวลาที่ก่อตั้งนาน 12.2 ปี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ภาพรวมทุกด้าน อยู่ระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.59 โดยพบว่า การมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.72 ด้านการค้นหาปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.59 ด้านการประเมินผล มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 ส่วนการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวางแผน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.98

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 3.41 โดยพบว่าการมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.56 ด้านการค้นหาปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.48 ด้านการประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ย 3.45 และด้านการวางแผน มีคะแนนเฉลี่ย 2.59

สำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.16 โดยพบว่า การมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวางแผน มีคะแนนเฉลี่ย 4.24 ด้านการดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ย 4.22 ด้านการประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 และการค้นหาปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.93

ด้านการค้นหาปัญหา

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวมทุกกิจกรรม อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.59 โดยมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม คือ ร่วมคัดเลือกและจัดลำดับปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.63 ร่วมวิเคราะห์ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.61 ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.59 และร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในการประชุม มีคะแนนเฉลี่ย 3.54

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 3.48 โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก คือ ร่วมวิเคราะห์ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.55 และร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.52 ส่วนกิจกรรมที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ร่วมคัดเลือกและจัดลำดับปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.48 และร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในการประชุม มีคะแนนเฉลี่ย 3.39

สำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.93 โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม คือ ร่วมคัดเลือกและจัดลำดับปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 4.10 ร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในการประชุม มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาและร่วมวิเคราะห์ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.80 เท่ากัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ด้านการวางแผน

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่โดยรวมทุกกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.98 โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ร่วมประชุมวิเคราะห์การดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.34 ร่วมกำหนดนโยบาย มีคะแนนเฉลี่ย 3.41 และ ร่วมประชุมกำหนดแผนปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.22 ส่วนกิจกรรมการดำเนินงานที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย คือ ร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และร่วมจัดทำแผนในการใช้งบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย 2.49 เท่ากัน

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.59 โดย พบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก คือ ร่วมประชุมกำหนดแผนปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.03 และกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ร่วมกำหนดนโยบาย มีคะแนนเฉลี่ย 3.23 ร่วมประชุมวิเคราะห์การดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.16 ส่วนกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อย คือ ร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย 1.77 และร่วมจัดทำแผนในการใช้งบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย 1.74

สำหรับ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวม อยู่ระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.24 โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ร่วมจัดทำแผนในการใช้งบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย 4.80 และร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย 4.70 ส่วนกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก คือ ร่วมกำหนดนโยบาย มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 ร่วมประชุมวิเคราะห์การดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.90 และร่วมประชุมกำหนดแผนปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.80

ด้านการดำเนินงาน

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.72 โดยพบว่ากิจกรรการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก 5 อันดับแรก คือ 1) ร่วมเฝ้าระวังป้องกันแมลงและพาหะนำโรค มีคะแนนเฉลี่ย 4.15 2) ร่วมเฝ้าระวังภาวะโภชนาการโดยชั่งน้ำหนักและมีการแก้ไขปัญหาเด็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.02 3) ร่วมดำเนินการสนับสนุนให้ศูนย์เด็กให้ศูนย์เด็กเล็ก มีการพัฒนาให้ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 4) ร่วมตรวจสอบให้ห้องน้ำห้องส้วมให้สะอาดถูกสุขลักษณะ มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 และ 5) ร่วมในการวางมาตรการความปลอดภัยภายในศูนย์เด็กเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย 3.93

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.56 โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก 5 อันดับแรก คือ 1) และ 2) มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากัน 4.03 คือ ร่วมเฝ้าระวังป้องกันแมลงและพาหะนำโรค และร่วมเฝ้า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ระวังภาวะโภชนาการโดยชั่งน้ำหนักและมีการแก้ไขปัญหาเด็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ 3) ร่วมดำเนินการสนับสนุนให้ศูนย์เด็กให้ศูนย์เด็กเล็กมีการพัฒนาให้ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ มีคะแนนเฉลี่ย 3.97 4) เป็นที่ปรึกษาและร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย 3.87 และ 5) ร่วมตรวจสอบให้ห้องน้ำ ห้องส้วม ให้สะอาดถูกสุขลักษณะ มีคะแนนเฉลี่ย 3.84

สำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.22 โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก 5 อันดับแรก คือ 1) ถึง 4) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน 4.50 คือ ดำเนินการ/ตรวจสอบการมีของเล่นเด็กและมีหนังสือ นิทานเหมาะสมกับวัยของเด็ก ร่วมเฝ้าระวัง ป้องกันแมลงและพาหะนำโรค ร่วมในการวางมาตรการความปลอดภัยภายในศูนย์เด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรม และ 5) ร่วมตรวจสอบการใช้พื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วน และเพียงพอในการทำกิจกรรมต่างๆ มีคะแนนเฉลี่ย 4.40

ด้านการประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่โดยรวมทุกกิจกรรม อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.58 โดยพบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก คือ ร่วมเป็นกรรมการประเมินผลศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.66 ร่วมติดตามการบันทึกผลการทำงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และร่วมติดตาม สังเกต การดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.61 ร่วมสังเกต สัมภาษณ์ผู้ปกครองในกิจกรรมการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก และร่วมวิเคราะห์และประมวลผล การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.59

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 3 .45 โดยพบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก คือ ร่วมเป็นกรรมการประเมินผลศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.61 ส่วนกิจกรรมการดำเนินงานที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ร่วมสังเกต สัมภาษณ์ ผู้ปกครอง ในกิจกรรมการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก และร่วมติดตามการบันทึกผลการทำงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.45 ร่วมติดตาม สังเกตการดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ย 3.42 และร่วมวิเคราะห์และประมวลผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก และ มีส่วนร่วมกำหนดในการประเมินศูนย์เด็กเล็ก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.39

สำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

อยู่ในระดับมาก คือ ร่วมวิเคราะห์และประมวลผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก และร่วมติดตาม สังเกต การดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.20 ร่วมติดตาม การบันทึกผลการทำงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง มีคะแนนเฉลี่ย 4.10 ร่วมสังเกตสัมภาษณ์ ผู้ปกครองในกิจกรรมการดำเนินงาน ในศูนย์เด็กเล็กมีคะแนนเฉลี่ย 4.00 และร่วมเป็นกรรมการประเมินผลศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.80

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ และปัจจัยที่ทำให้ศูนย์เด็กผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ พบว่า กรรมการศูนย์เด็กและผู้ปกครองเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ไม่ได้ให้คำตอบตามความเป็นจริง ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงในการพัฒนาศูนย์เด็ก เล็ก บางครั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปิดบังข้อมูล เนื่องจากเกรงว่าผู้อื่นจะเห็นความบกพร่องของตนเอง เนื่องจากผู้ดูแลเด็กได้รับเงินค่าตอบแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง บางแห่งคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก และผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการศูนย์เด็ก และบางครั้งเจ้าหน้าที่ต้องใช้รถส่วนตัวเนื่องจากไม่มีรถเพียงพอ ประกอบกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีจำนวนน้อย มีงานประจำมาก ทำให้ การปฏิบัติงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก การนิเทศติดตามไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ บางแห่งไม่มีนักวิชาการศึกษา ซึ่งรับผิดชอบงานศูนย์เด็กโดยตรง ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เห็นความสำคัญ และเห็นงานอื่นสำคัญกว่า ประกอบกับการมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลามาดูแลศูนย์เด็กเล็ก และผู้ปกครอง และศูนย์เด็กเล็กขาดการประสานงานกันทำให้การส่งต่อข้อมูลของเด็กไม่ต่อเนื่องโดยเชื่อมโยงกัน การประเมินผลของศูนย์เด็กเล็กแต่ละครั้ง ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำไม่พร้อมกัน ทำให้มองเห็นปัญหาแตกต่างกัน

3.2 แนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญควรต่อกลุ่มเด็กโดยเฉพาะการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ควรมีการประชุมระหว่างผู้ปกครอง กรรมการศูนย์เด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็ก อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาพูดคุยในที่ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน และมีการกระตุ้นที่ประชุมให้ซักถามปัญหา และควรมีการออกแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองในการดำเนินการของศูนย์เด็กเล็ก รวมทั้งควรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองให้ทราบการดำเนินงานและดำเนินงาน และมีการส่งต่อข้อมูลของผู้ปกครองในการดูแลเด็กของตนที่บ้าน มีการประสานงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ร่วมกันระหว่างหน่วยงานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้กรรมการประเมินผล ควรประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการศูนย์เด็ก ผู้ปกครองเด็ก โดยใช้แบบประเมินผล เป็นแบบฟอร์มเดียวกัน และการประเมินควรประเมินพร้อมกันเพื่อให้เห็นปัญหา และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3.3 ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์เด็กเล็กบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้ดูแลเด็ก กรรมการศูนย์เด็กเล็ก ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รู้บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานศูนย์เด็กและมีการประสานงานร่วมกัน ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านการสอนเด็กปฐมวัย นโยบายกระทรวงสาธารณสุขที่ชัดเจนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ได้มาตรฐานทุกตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้ความสำคัญและมีความสนใจในงานศูนย์เด็กเล็กเต็มที่ นอกจากนี้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนสำคัญในการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่

สำหรับแนวทางให้ศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ที่รักษามาตรฐานที่ดี หรือยกระดับให้สูงขึ้น ควรมีการนำส่วนที่ขาดหรือตกเกณฑ์มาปรับปรุงแก้ไข และมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ประชุมชี้แจง ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผู้บริหารทั้งของสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระตุ้นผู้ดูแลเด็กให้มีส่วนร่วมในการปรับปรุง และพัฒนามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก และรักษามาตรฐาน ควรมีการสนับสนุนด้านขวัญและกำลังใจต่อผู้ดูแลเด็ก เช่น การให้รางวัล โบนัส ค่าตอบแทน และสนับสนุนให้ศูนย์เด็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กตัวอย่างเพื่อให้เป็นที่ศึกษาดูงาน นอกจากนี้ศูนย์เด็กเล็กทุกแห่ง ควรทำโครงการของบประมาณจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งบางกิจกรรมจะต้องใช้งบประมาณในการพัฒนาให้ศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ รวมทั้งควรส่งเสริมด้านวิชาการ พัฒนาความรู้ผู้ดูแลเด็ก ให้มีการประชุม อบรม แก่ผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการชี้แจงมาตรฐานเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็ก 27 ข้อให้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดูแลเด็ก กรรมการศูนย์ ผู้ปกครองให้มีความเข้าใจตรงกัน และร่วมกันพัฒนาส่วนที่ขาดทุกด้านต่อการค้นหาปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยรวม ทั้งด้านการค้นหาปัญหา การดำเนินงาน และการประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.59 (ดังตารางที่ 7) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของโสภิดา สุขจรุง และคณะ (2547) เรื่อง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ พบว่ากรรมการพัฒนาเด็ก ร้อยละ 74.5 มีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกับผู้ดูแลเด็ก และร้อยละ 73.5 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็ก ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ 66.7 มีส่วนร่วมในการตรวจสุขภาพเด็ก และร้อยละ 63.3 มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็ก จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ชัดว่าทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่อนข้างมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรเมศฐ์ กิ่งโก้ และคณะ (2545) ที่พบว่าการวางแผน การแก้ไขปัญหา การติดตาม และการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้อาจอธิบายจากผลการศึกษาครั้งนี้ได้ว่า ทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กมาเป็นระยะเวลานาน โดยพบว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กเฉลี่ย ประมาณ 7 ปี จึงทำให้เกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ทั้งในด้านค้นหาปัญหา การดำเนินงาน และการประเมินผล ซึ่ง อคินรพีพัฒน์ ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาจะเกิดได้จากการมีส่วนร่วมโดยมีการค้นหาปัญหา การวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงานตามแผน และการประเมินผล อนึ่งยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมประชุมกรรมการศูนย์เด็กเล็ก เฉลี่ยประมาณ 5 ครั้ง/ปี (ดังตารางที่ 2) จึงทำให้เกิดความคุ้นเคยและทราบปัญหาในพื้นที่เป็นอย่างดี เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ในระดับมาก นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 78 ซึ่งผู้ที่มีความรู้ดีย่อมส่งผลให้การร่วมมือในการดำเนินงานดีขึ้น ดังการศึกษาของปรเมศฐ์ กิ่งโก้ และคณะ (2545) พบว่าระดับการศึกษาและระยะเวลาที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์ส่งเสริม พัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์ฯ สำหรับในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กในด้านการวางแผน ที่อยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่าจากการสัมภาษณ์ ทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดการประสานงานด้านในการวางแผนงานในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรเมศฐ์ กิ่งโก้ และคณะ (2545) พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบกับด้วยเจ้าหน้าที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ อยู่ในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการดำเนินงานของศูนย์เด็กน่าอยู่ ทั้งด้านค้นหาปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ พบว่า ทั้งด้านค้นหาปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล พบว่าอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาดังกล่าว สามารถอิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

การค้นหาปัญหา

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.59) โดยพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา (คะแนนเฉลี่ย 3.59) ร่วมวิเคราะห์ปัญหาร่วมคัดเลือก (คะแนน เฉลี่ย 3.61) และ จัดลำดับปัญหา (คะแนนเฉลี่ย 3.63) การร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในการประชุม (คะแนนเฉลี่ย 3.54) ซึ่งตามแนวคิดของโคเฮน และอัพฮอฟ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงาน ในกระบวนของการตัดสินใจ ประการแรกที่สุดที่ต้องทำคือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ของปัญหา และการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อนำเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และติดตามผลการดำเนินงานต่อไป และเมื่อพิจารณาแยกกลุ่มตัวอย่างพบว่าการมีส่วนร่วมของ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการค้นหาปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า บทบาทหน้าที่ในการค้นหาปัญหาการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กเป็นหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า เนื่องจากมีการถ่ายโอนงานศูนย์เด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนโยบายการกระจายอำนาจและการปฏิรูประบบราชการ โดยส่งเสริมองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่การรวบรวมข้อมูล (กรมอนามัย, 2546 และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547)

การวางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.98) โดยพบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ประชุมวิเคราะห์การดำเนินงาน (คะแนนเฉลี่ย 3.34) ร่วมกำหนดนโยบาย (คะแนนเฉลี่ย 3.41) และร่วมประชุมกำหนดแผนปฏิบัติงาน (คะแนนเฉลี่ย 3.22) ส่วนการร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และร่วมจัดทำแผนในการใช้งบประมาณ ที่อยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 2.49 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรเมศฐ์ กิ่งโก้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

และคณะ (2545) พบว่าการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพียงร้อยละ 10 มีส่วนร่วมในการวางแผนซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มตัวอย่างพบว่าเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด ในกิจกรรมร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก และการร่วมจัดทำแผนในการใช้งบประมาณในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งต่างจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวจะอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่โดยตรงในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กตามโยบายการกระจายอำนาจและการปฏิรูประบบราชการ คือ การมอบกิจกรรมของศูนย์เด็กเล็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณารับให้การสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมทั้งหมด หรือบางกิจกรรมก็ได้ ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีหน้าที่เพียงจัดทำแผนเพื่อให้การสนับสนุนเท่านั้นประกอบ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่มีงานประจำมากปฏิบัติงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก จึงทำให้การมีส่วนร่วมในด้านดังกล่าวน้อย (ดังตารางที่ 4) (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547)

การดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.72 โดยพบว่ากิจกรรมการดำเนินงานที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 5 อันดับ คือ 1)ร่วมเฝ้าระวังป้องกันแมลงและพาหะนำโรค มีคะแนนเฉลี่ย 4.15 2)ร่วมเฝ้าระวังภาวะโภชนาการโดยชั่งน้ำหนักและมีการแก้ไขปัญหาเด็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.02 3)ร่วมดำเนินการสนับสนุนให้ศูนย์เด็กให้ศูนย์เด็กเล็ก มีการพัฒนาให้ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 4.00) ร่วมตรวจสอบให้ห้องน้ำห้องส้วมให้สะอาดถูกสุขลักษณะ (คะแนนเฉลี่ย 3.95) ร่วมในการวางมาตรการความปลอดภัยภายในศูนย์เด็กเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.93) ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษา ของโสภิดา สุขจรุง และคณะ (2547) พบว่า กรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 73.5 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็ก ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 66.7 มีส่วนร่วมในการตรวจสุขภาพเด็ก และร้อยละ 63.3 มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งกรรมการพัฒนาเด็กเล็กและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีส่วนร่วมค่อนข้างมากทั้งนี้ อาจอธิบายได้ว่า ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่บริหารจัดการให้เป็นศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีหน้าที่โดยตรงในการให้บริการตรวจสุขภาพเด็ก (กรมอนามัย, 2546) สำหรับกิจกรรมที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มี 4 กิจกรรม ได้แก่ การดำเนินการ/ตรวจสอบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การมีของเล่นเด็กและมีหนังสือนิทานเหมาะสมกับวัยของเด็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.49) ดำเนิน/ตรวจสอบให้ผู้ดูแลเด็กสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.41) และสนับสนุนให้มีอัตราส่วนผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสมกับจำนวนเด็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.15) การมีส่วนร่วมจัดทำทะเบียนข้อมูลพื้นฐานที่ เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็กให้เป็นปัจจุบัน (คะแนนเฉลี่ย 3.07) ทั้งนี้อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภาระงานที่ ต้องรับผิดชอบจำนวนศูนย์เด็กเล็กมากหลายแห่งเฉลี่ย คนละจำนวน 3 แห่ง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็ก เฉลี่ยคนละ 4 แห่ง (ดังตารางที่ 2)จึงทำให้การร่วมดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กไม่ทั่วถึง อนึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนน้อย และมีงานประจำมาก ทำให้การปฏิบัติงานเป็นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก และเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง ไม่มีนักวิชาการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบเด็กปฐมวัยโดยตรงจึงทำให้การมีส่วนร่วม การดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง อีกประการหนึ่งเรื่องการจัดทำทะเบียน ข้อมูลพื้นฐานที่ เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็กให้เป็นปัจจุบัน อาจจะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยตรง แม้ว่าตามบทบาทและกิจกรรมจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดทำทะเบียนข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นปัจจุบันก็ตาม (กรมอนามัย, 2546)

การประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.58) คือ การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการประเมินผลศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยปีละ2 ครั้ง(มีคะแนนเฉลี่ย 3.66 2) ร่วมติดตามการบันทึกผลการทำงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง (คะแนนเฉลี่ย 3.61) 3) ร่วมติดตามสังเกต การดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (คะแนนเฉลี่ย 3.61) 4) ร่วมสังเกตสัมภาษณ์ผู้ปกครองในกิจกรรมการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก(คะแนนเฉลี่ย 3.59) และ 5) ร่วมวิเคราะห์และประมวลผล การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.59) ส่วนกิจกรรมการดำเนินงานที่ส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.45) สามารถอธิบายได้ว่า บทบาทสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และบทบาทหลักของทีมพัฒนาการ คือติดตามการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ (กรมอนามัย, 2546 และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายกลุ่มพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะอยู่ในระดับมาก(คะแนนเฉลี่ย 4.00) ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอยู่ใน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.45) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคนในท้องถิ่นที่สามารถร่วมกิจกรรม ได้ใกล้ชิดมากกว่า ดังจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการประเมินผลศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ร่วมติดตามการบันทึกผลการทำงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง ร่วมติดตาม สังเกต การดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ร่วมสังเกต สัมภาษณ์ผู้ปกครองในกิจกรรมการ ดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก และร่วมวิเคราะห์และประมวลผล การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก มากกว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งอาจไม่สะดวกในการติดตามประเมินผลได้บ่อยครั้ง ประกอบกับการติดตามงานศูนย์เด็กเล็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบซึ่งบางครั้งก็ต้องใช้รถส่วนตัว เนื่องจากไม่มีงบประมาณเพียงพอ

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ด้านปฏิบัติ

1.1 ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กในด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลางและน้อย เสนอผู้บริหารทั้งสองหน่วยงานได้รับทราบเพื่อปรับปรุงด้านการวางแผนให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการชี้แจงมาตรฐานเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็ก ให้ทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าใจตรงกัน และการแต่งตั้งคณะกรรมการการประเมินผลเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กให้ชัดเจน เนื่องจากการสัมภาษณ์ พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องรายละเอียดของแบบเกณฑ์การประเมินศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่

2. ด้านบริหาร

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกคครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลและอำเภอ ควรจะใช้ข้อมูลได้ไปเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ที่ยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน ระดับดี และดีมากให้ครบทุกแห่ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยกันพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กให้ถึงเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

2. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่

3. ศึกษาถึงศักยภาพหรือประเมินศักยภาพของชุมชน ที่จะทำให้การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้บรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. ควรมีการศึกษาถึงผลลัพธ์ด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กจากผลของการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น สภาวะสุขภาพ พัฒนาการ การเกิดอุบัติเหตุ พฤติกรรมอนามัย คุณภาพของผู้ดูแลเด็กด้านต่างๆ เช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการเด็ก และการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเด็ก ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก

5. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกระบวนการและผลลัพธ์ระหว่างศูนย์เด็กเล็กที่ได้มาตรฐาน กับไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ว่ามีแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

6. ควรมีการศึกษาศูนย์เด็กเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ว่ามีปัจจัย การมีส่วนร่วมในดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าเป็นอย่างไร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved